

Centraal Planbureau

Gelukkig met geluksbeleid?

George Gelauff

SCP werkconferentie
'Sturen op geluk'
24 november 2011

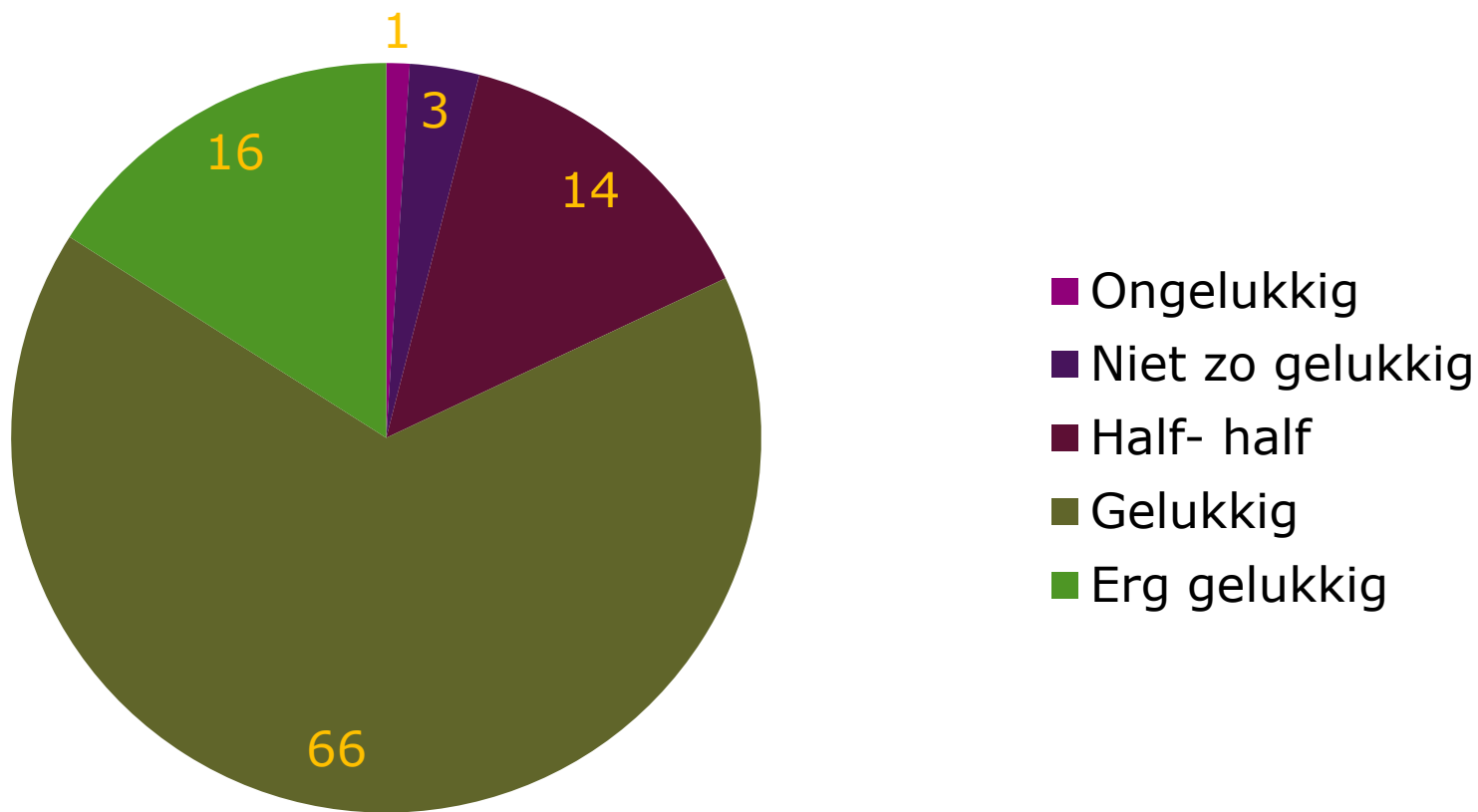

Wat is geluk?

- Van Dale
  - Gunstige loop van de omstandigheden (bv loterij)
  - Aangename toestand waarin men zijn wensen bevredigd ziet en vrede heeft met zichzelf en zijn omgeving
- Wetenschappelijk onderzoek
  - Concrete gemoedstoestand
    - > korte termijn, kortstondig plezier
  - Voldoening over het eigen leven
    - > lange termijn: tevredenheid
    - > onderwerp van geluksonderzoek

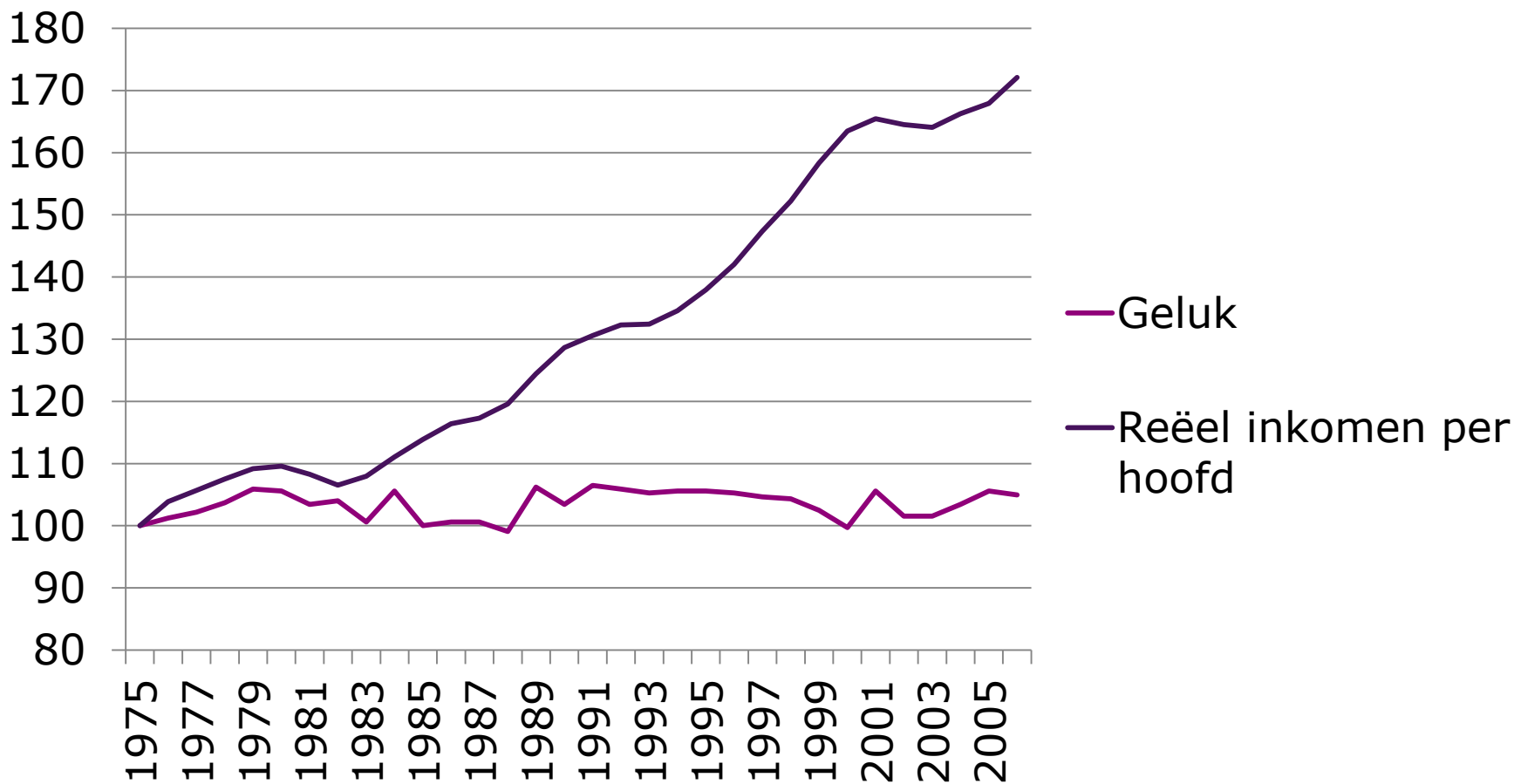
Geluk in Nederland, 2010, in procenten

Bron: SCP, De sociale staat van Nederland 2011

Geluk en inkomen, Nederland, 1975 = 100

Geluk en gedrag: nog veel onbekend

- Relatief geluk t.o.v. referentiegroep
  - geluk hangt af van anderen of van status
- Natuurlijk geluksniveau
  - Stabiel geluksevenwicht, genetisch bepaald
- Beoordelingsfouten: foutieve keuzes, impulsaankopen, verslaving
  - Achteraf spijt, niet strikt rationeel gedrag
- Geluk niet het ultieme doel
  - Mensen ontlenen nut aan:
    - > gezondheid, relaties, vrije tijd, consumptie en geluksgevoel

Determinanten van geluk: persoonlijk

- Geslacht: vrouwen gelukkiger
- Leeftijd: U vorm
  - jongeren en ouderen gelukkiger dan mensen op middelbare leeftijd
- Gezondheid, lichamelijk en psychisch
  - groot lijden bij psychische ziekten
- Opleiding
- Werk
- Hoog inkomen

Determinanten van geluk: sociaal

- Stabiele relatie met één partner
  - seksueel actief
- Geen kinderen
- Goede sociale relaties en vertrouwen
  - hechte gemeenschap
- Actieve betrokkenheid bij religie
- Geen etnische minderheid

Determinanten van geluk: ruimte voor ontwikkeling

- Vrijheid
  - Democratie en mensenrechten
  - Betrouwbare overheid en rechtspraak
  - Sociale tolerantie
- Bevredigend werk
  - zelfstandig ipv loondienst
  - autonomie in taken
  - kansen voor ontplooiing
  - goede contacten

criterium voor beleid: welvaart

- Nut dat mensen ontlene n aan schaarse hulpbronnen
  - individueel of collectief
- Hulpbronnen
  - verhandelbare goederen en diensten
    - > gemeten in geld
  - niet geprijsde elementen
    - > natuur, biodiversiteit, gezondheid, vrije tijd
    - > gemeten in specifieke eenheden
- Breed concept

Beleidsanalyse

- Kenmerken
  - specifieke beleidsmaatregelen (bv lagere belastingen)
  - ingewikkelde afruilen (bv inkomen - vrije tijd)
  - kosten van implementatie van beleid
- Maatschappelijke kosten-batenanalyse
  - is de maatregel welvaartsverhogend?
  - maatschappelijke baten groter dan kosten?
  - alle relevante elementen van welvaart (vrije tijd, milieu, etc)

Bruto binnenlands geluk weinig zinvol

- 'Beter dan fixatie op bbp'
  - Klopt, maar het gaat ook niet om bbp maar om brede welvaart
- Geluk is niet persé gelijk aan welvaart
- Hoe aggregeren: meetproblemen, gewichten?
- Om invloed beleid te begrijpen terug naar componenten
  - afruil tussen componenten van welvaart (bv consumptie - vrije tijd)
  - bng voegt daar weinig aan toe

Geluk en beleid: aarzelingen

- Status: beleidsconsequenties niet duidelijk
  - niet vanzelfsprekend reden voor progressieve belasting
  - meer dimensies
- Natuurlijk geluksniveau
  - Overheid kan weinig doen aan geluk burgers
- Persoonlijke factoren: bv gelukkiger zonder kinderen
  - privé domein

Geluk en beleid: kansen

- Determinanten van geluk
  - kwaliteit leefomgeving
  - onderwijs
- Ongeluk minimaliseren: gezondheid en veiligheid
  - > preventiebeleid en wetshandhaving
- Tevredenheid met uitvoering van beleid
  - welbevinden met beleidsmaatregelen

Conclusie: stellingen

- 'De overheid is geen geluksmachine'
  - BNG is weinig zinvol
  - aarzelingen bij bepaald geluksbeleid, oa privé domein
  - veel nog onbekend
- 'Geluksbeleid is een dure linkse hobby'
  - kansen: determinanten van geluk en tevredenheid uitvoering
  - maatschappelijke kosten-batenanalyse leidend
- 'Geluk is geen hype, maar dominante factor in beleid 21e eeuw'
  - subjectief welbevinden biedt extra dimensie in beleidsanalyse
  - toenemend belang van psychologie en gedragseconomie